

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Filipa Dienstbiera a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **M. M.**, zastoupeného JUDr. Igorem Osvaldem, advokátem se sídlem Veveří 100/31, Brno, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, Praha 4, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 8. 6. 2017, č. j. MV-57026-4/SO-2017, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 5. 2019, č. j. 30 A 139/2017 – 40,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Ministerstvo vnitra rozhodnutím ze dne 24. 2. 2017 zrušilo žalobci povolení k trvalému pobytu podle § 87l odst. 1 písm. e) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky ve znění do 14. 8. 2017 (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), neboť žalobce byl pravomocně odsouzen za spáchání úmyslného trestného činu vraždy ve stádiu pokusu k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce 10 let a toto rozhodnutí ministerstvo shledalo přiměřeným z hlediska zásahu do soukromého nebo rodinného života žalobce.

[2] Žalovaná v záhlaví uvedeným rozhodnutím odvolání žalobce zamítla.

[3] Žalobce napadl rozhodnutí žalované žalobou u Krajského soudu v Brně, který ji shora uvedeným rozsudkem zamítl. Soud nepřisvědčil námitce nepřezkoumatelnosti a odkázal na strany 4 až 6 napadeného rozhodnutí, kde se žalovaná přiměřeností dopadu do osobního a rodinného života věnovala a vysvětlila, z jakých důvodů převážil veřejný zájem na zachování veřejného pořádku nad zásahem do osobního života žalobce.

[4] S hodnocením žalované se krajský soud ztotožnil i po věcné stránce. V otázce přiměřenosti zásahu do soukromého a rodinného života vyšel z judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Nejvyššího správního soudu. Z ní mimo jiné vyplývá, že přiměřenost tohoto zásahu je třeba odvíjet od intenzity porušení veřejného zájmu. Žalobce byl pravomocně odsouzen za pokus zločinu vraždy, který patří mezi nejzávažnější trestné činy. Obecná a typová společenská nebezpečnost (škodlivost) je vysoká, a to zejména ve vztahu k významu chráněného společenského zájmu, jímž je ochrana lidského života. K odkazu stěžovatele na konstatování vrchního soudu, že žalobcovo jednání bylo ojedinělým excesem, krajský soud uvedl, že tento závěr nevnímá jako okolnost snižující význam a závažnost jednání, jehož se žalobce dopustil. O škodlivosti jednání svědčí i délka trestu, který byl žalobci uložen. Navíc je třeba vzít v úvahu i předchozí žalobcovu trestnou činnost (v roce 2008 byl odsouzen za trestný čin pohlavního zneužívání a v roce 2009 za trestný čin podvodu) a nárůst škodlivosti jeho jednání. Žalovaná správně uzavřela, že se žalobce dostatečně neintegroval do české společnosti a že zájmy společnosti byly jeho trestným jednáním značně ohroženy.

[5] O nedostatku integrace svědčí také skutečnost, že před spácháním nyní rozhodného trestného činu byl žalobce bez zaměstnání, peníze si obstarával občasnými brigádami a výpomocemi. Základní vzdělání, které získal na Ukrajině, si dále neprohloubil. Soud proto neshledal nepřiměřenost zásahu ani v ekonomické rovině. Žalobce žije v ČR 12 let od svých 17 let, část této doby však nelze zohlednit, neboť ji prožil ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, a po tuto dobu si tedy nevytvářel vazby k zemi pobytu. Na území ČR má žalobce rodinné vazby na matku a tři bratry. Tyto rodinné vazby je ovšem třeba porovnat s důvody, pro které se vede řízení o zrušení povolení k trvalému pobytu – tedy s nepodmíněným odsouzením k trestu odnětí svobody na 10 let pro zločin vraždy ve stadiu pokusu. V tomto ohledu krajský soud přihlédl k judikatuře, podle níž bylo zrušení trvalého pobytu přiměřené i v případě cizince, který měl v tuzemsku manželku a nezletilé děti a byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 6 let za zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 10. 2016, č. j. 2 Azs 147/2016 – 30).

[6] Žalobcem namítané Doporučení Rady Evropy č. 1504 (2001) není v posuzované věci použitelné, neboť se vztahuje k vyhoštění. Nepřípadná byla také argumentace, že pokud v rámci trestního řízení nebyl žalobci uložen trest vyhoštění s ohledem na rodinné vazby a ojedinělost spáchaného činu, nelze mu z týchž důvodů zrušit trvalý pobyt. Obě řízení mají odlišný předmět řízení a správní orgány nejsou v tomto ohledu vázány závěry trestních soudu. Správním orgánům nelze naopak vytknout, že do svých rozhodnutí přejaly část argumentace odsuzujících rozsudků týkající se způsobu provedení trestného činu.

[7] Krajský soud uzavřel, že žádný z důvodů uváděných žalobce není s ohledem na závažnost trestné činnosti natolik podstatný, aby převážil nad zájmem společnosti na ochraně veřejného zájmu. Žije-li cizinec na území státu, jeho není občanem, musí počítat s tím, že jednání směřující proti závažným právem chráněným zájmům, může mít za následek ztrátu oprávnění k trvalému pobytu.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[8] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojil proti rozsudku krajského soudu kasační stížností z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[9] Namítl, že zrušení jeho povolení k trvalému pobytu představuje nepřiměřený zásah do jeho soukromého a rodinného života. V posuzované věci mělo být přihlédnuto k pravidlům pro posuzování dopadu vyhoštění. Obdobnými principy se řídil i Vrchní soud v Olomouci v související trestní věci stěžovatele. Stěžovatel si je vědom, že byl odsouzen pro závažný trestný čin, za což mu byl uložen odpovídající trest, který by měl vést k jeho nápravě. Svým chováním ve výkonu trestu směřuje k tomu, aby se napravil. I přes odsouzení existují podle něj závažné důvody vztahující se k jeho osobě, pro které by mu neměla být odebrána možnost žít dále v ČR.

[10] Stěžovatel získal povolení k trvalému pobytu v roce 2004 ve věku 17 let (fakticky pobýval v ČR již o několik let dříve díky častým návštěvám matky). V ČR žil kromě matky spolu se dvěma mladšími sourozenci (oba rok narození X). Matka, která má v ČR povolen trvalý pobyt, se zde provdala a z tohoto manželství se narodil další stěžovatelův bratr. Trvalé bydliště má stěžovatel u nevlastní babičky, se kterou má velmi dobré vztahy. Stěžovatelova rodina je v českém prostředí řádně a zcela etablovaná. Naopak na Ukrajině nemá žádné rodinné ani materiální zázemí. Žije tam sice jeho otec, s nímž však není v kontaktu. Stěžovatel mluví ukrajinsky jen částečně a není schopen v tomto jazyce písemně komunikovat. Všechny životní okolnosti se odehrávají po více jak polovinu jeho života v ČR, a to včetně úlohy trestu. Již v předchozím řízení stěžovatel poukázal na velmi pozitivní výchovné výsledky ve Věznici v Jiřicích.

[11] Samotné odsouzení nemůže vést bez dalšího ke zrušení povolení k pobytu, pokud u cizince existují trvalé a rodinné vazby v ČR. K této otázce existuje řada rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a směrnice EU, které je možné vztáhnout na posuzovanou věc, byť se vztahují především ke správnímu vyhoštění. Analogicky lze použít také Doporučení Rady Evropy č. 1504 (2001). Správní orgány i krajský soud nesprávně shledaly doporučení nerozhodným s poukazem na to, že se týká pouze vyhoštění. Jedná se však o obecně platná etická a lidskoprávní kritéria, která jsou použitelná i pro nyní posuzovanou věc.

[12] Správní rozhodnutí jsou s tímto doporučením v rozporu a porušují základní lidské právo sdílet rodinné vztahy. Vyznačují se tím, že tam, kde by se měla se stěžovatelovými argumenty vypořádat, jen citují různé části odsuzujícího rozsudku v trestní věci. Uhýbají od hodnocení osobních a rodinných poměrů k pouhému popisu trestního odsouzení. Z hlediska posouzení přiměřenosti zásahu do soukromého a rodinného života jsou na hranici přezkoumatelnosti. Krajský soud absenci přezkoumatelnosti odbyl odkazem na

srozumitelnost ostatních závěrů, které se týkaly obecné nebezpečnosti páchání trestné činnosti ze strany cizinců.

[13] Stěžovatel zdůraznil, že nechce bagatelizovat nebo omlouvat jednání, za které byl odsouzen. Ve správním řízení pouze poukazoval na to, že tento čin, ač sám o sobě závažný, nemá mimo tuto závažnost samotnou (danou tímto jediným závažným skutkem) žádný prvek latentní nebezpečnosti pro společnost. I vrchní soud konstatoval, že šlo o mimořádný exces a že pobyt pachatele na území ČR neznamená riziko pro společnost. Stěžovatel byl odsouzen k trestu 10 let odnětí svobody. Není důvod nepředpokládat, že trest splní svůj účel a povede k nápravě pachatele. Stěžovatel nebyl hodnocen jako recidivista. Tomu odpovídají dobré hodnotící zprávy z věznice i skutečnost, že uhradil veškerou vzniklou škodu.

[14] Možností vyhoštění se zabývaly i trestní soudy. Přestože Krajský soud v Brně uložil stěžovateli vedle trestu odnětí svobody také trest vyhoštění, Vrchní soud v Olomouci trest vyhoštění zrušil a konstatoval (na str. 13): „*Odvolací soud má za to, že právě s ohledem na osobu obžalovaného a okolnosti projednávaného případu šlo o výjimečný exces z jeho chování, přičemž lze očekávat, a to i vzhledem k délce uloženého trestu odnětí svobody, že v budoucnu k jeho opakování nedojde. Za těchto okolností odvolací soud přisvědčil obžalovanému, že zákonné podmínky pro uložení trestu vyhoštění v jeho případě splněny nejsou, a proto tento trest již ve svém novém rozhodnutí obžalovanému neuložil.*“ Vrchní soud sice nevykonává imigrační agendu, ale k hodnocení nebezpečnosti osob je nejpovolanějším orgánem. Tento soud vyhodnotil jednání stěžovatele jako mimořádný exces, nevykazující další ohrožení společnosti. Správní orgány k tomuto závěru nepřidaly žádný další poznatek, důkaz či argument, přesto dospěly ke zcela opačnému závěru. Jejich rozhodnutí je věcně nesprávné a pro nedostatek argumentů nepřezkoumatelné.

[15] Závěrem stěžovatel dodal, že úvaha, která by mohla změnit dosavadní přístup správních orgánů i krajského soudu, by neměla být v žádném případě precedentní, ale měla by být úzce individuální vzhledem k výjimečnosti skutkových okolností nyní posuzované věci. Stěžovatel si je vědom toho, že nejde o úvahu snadnou ani obecně akceptovatelnou.

[16] Žalovaná pouze odkázala na napadený rozsudek, s nímž se ztotožnila.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[17] Kasační stížnost je přípustná. Důvodnost kasační stížnosti soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[18] Kasační stížnost není důvodná.

[19] Nejvyšší správní soud se ztotožnil s krajským soudem, že napadeným rozhodnutím nedošlo k nepřiměřenému zásahu do stěžovatelova soukromého a rodinného života.

[20] Ministerstvo vnitra zrušilo stěžovateli povolení k trvalému pobytu podle § 87l odst. 1 písm. e) zákona o pobytu cizinců ve znění do 14. 8. 2017, podle kterého ministerstvo

zruší povolení k trvalému pobytu, jestliže „*držitel tohoto povolení byl pravomocně odsouzen soudem České republiky za spáchání úmyslného trestného činu k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, za podmínky, že rozhodnutí bude přiměřené z hlediska zásahu do jeho soukromého nebo rodinného života*“.

[21] Mezi účastníky řízení není sporné, že stěžovatel naplnil první z podmínek citovaného ustanovení, neboť byl pravomocně odsouzen v ČR za spáchání úmyslného trestného činu k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce 10 let. Sporná je pouze otázka přiměřenosti zásahu do stěžovatelova soukromého nebo rodinného života.

[22] Krajský soud, stejně jako před ním správní orgány, vážil na jedné misce vah stěžovatelovy vazby k České republice a jeho rodinným příslušníkům, kteří zde žijí, a na druhé misce vah závažnost protiprávního jednání, jehož se stěžovatel dopustil. Vyšel přitom z judikatury Nejvyššího správního soudu a Evropského soudu pro lidská práva vztahující se ke čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Tato judikatura zohledňuje zejména: (1) rozsah, v jakém by byl rodinný nebo soukromý život narušen, (2) délku pobytu cizince ve smluvním státě, který hodlá cizince vyhostit, (3) rozsah sociálních a kulturních vazeb na tento stát, (4) existenci nepřekonatelné překážky k rodinnému či soukromému životu v zemi původu, např. nemožnost rodinného příslušníka následovat cizince do země jeho původu, (5) „*imigrační historii*“ cizince, tedy porušení pravidel cizineckého práva v minulosti, (6) povahu a závažnost porušení veřejného pořádku či trestného činu spáchaného cizincem (viz např. rozsudek velkého senátu ze dne 18. 10. 2006, *Üner proti Nizozemsku*, č. 46410/99, body 57-58, a rozsudky ze dne 31. 1. 2006, *Rodrigues da Silva a Hoogkamer proti Nizozemsku*, stížnost č. 50435/99, bod 39, či ze dne 28. 6. 2011, *Nunez proti Norsku*, stížnost č. 55597/09, bod 70). Všechna uvedená kritéria je třeba posoudit ve vzájemné souvislosti a porovnat zájmy jednotlivce na pobytu v dané zemi s opačnými zájmy státu, např. nebezpečím pro společnost či ochranou veřejného pořádku. Právo vyplývající z čl. 8 Úmluvy totiž není absolutní a je zde prostor pro vyvažování protichůdných zájmů cizince a státu (viz např. rozsudek ze dne 5. 3. 2013, č. j. 8 As 118/2012 – 45).

[23] Nejvyšší správní soud zároveň již potvrdil, že byť tato kritéria byla vytvořena primárně v souvislosti s přezkumem vyhoštění cizinců, lze je obdobně použít i pro rozhodnutí o zrušení povolení k pobytu (viz např. rozsudek ze dne 6. 8. 2013, č. j. 8 As 68/2012 – 39). Z rozhodnutí krajského soudu i správních orgánů je zřejmé, že se výše zmíněnými kritérii pečlivě zabývaly. Stěžovatel jim proto nedůvodně vytýká, že nezohlednily kritéria, která by byla aplikovatelná pro vyhoštění. Kritéria pro posouzení zásahu do soukromého a rodinného života v případě vyhoštění a v případě zrušení trvalého pobytu [na rozdíl od nevydání povolení k (trvalému) pobytu] jsou v zásadě obdobná a v předchozím řízení byla náležitě aplikována. Ostatně stěžovatel nezmiňuje konkrétní kritérium, které by bylo zcela opomenuto. Doporučení Rady Evropy, jehož se dovolává, není v tomto směru nijak závazné.

[24] Stěžovatelovo tvrzení, že se žalovaná vyhýbala posouzení přiměřenosti zásahu pouhým popisem trestního odsouzení, nemá oporu v napadeném rozhodnutí, neboť se otázce přiměřeností dopadů dostatečně věnovala na stranách 4 až 6 rozhodnutí. Podrobně se mu věnoval i krajský soud, na jehož odůvodnění lze v tomto ohledu plně odkázat.

Polemika stěžovatele se správními orgány a krajským soudem se tak týká spíše váhy, kterou jednotlivým kritériím přisoudily, než nedostatečnosti posouzení přiměřenosti či absence zohlednění určitého kritéria. V tomto ohledu se Nejvyšší správní soud shoduje s krajským soudem, že správní orgány porovnaly zájem stěžovatele na dalším pobytu na území ČR s opačným zájmem státu na ochraně veřejného pořádku a bezpečnosti dostatečně a v souladu se zákonem.

[25] Byť stěžovatel pobývá na území ČR již od roku 2004, kdy mu bylo uděleno povolení k trvalému pobytu za účelem sloučení rodiny, je dospělý mladý muž, který není ve věku blízkém mladistvým (v době rozhodnutí žalované mu bylo 30 let, nyní je mu 32 let) a není nijak závislý na své matce nebo bratrech, případně nevlastní babičce. Jiné blízké osobní vazby stěžovatel nezmínil. Jakkoliv tedy zrušením trvalého pobytu dojde k určitému zásahu do jeho soukromého a rodinného života, nejedná se s ohledem na okolnosti posuzované věci a zejména vzhledem k charakteru a závažnosti jeho protiprávního jednání (pokus o vraždu, za nějž byl pravomocně odsouzen) o zásah nepřiměřený. Žije-li stěžovatel na území státu, jehož není občanem, musí počítat s tím, že zavrženíhodné jednání směřující proti závažným právem chráněným zájmům tohoto státu, může mít s velkou pravděpodobností za následek, že daný stát ukončí právo stěžovatele na jeho území pobývat (srov. rozsudek č. j. 2 Azs 147/2016 – 30). Pokus o vraždu typově jednoznačně dosahuje intenzity narušení veřejného zájmu opravňující i k závažnému zásahu do soukromého a rodinného života cizince a jeho rodinných příslušníků.

[26] Dobré chování stěžovatele ve výkonu trestu není samo o sobě způsobilé toto protiprávní jednání vyvážit. Zrušení trvalého pobytu nebrání ani to, že podle svého tvrzení není stěžovatel schopen v ukrajinštině písemně komunikovat. Tato skutečnost sama o sobě není dostatečně intenzivní překážkou jeho zpětné integrace v zemi původu. Nadto s ohledem na délku výkonu trestu odnětí svobody v ČR má stěžovatele nezanedbatelný čas se na tuto případnou změnu připravit.

[27] Ve shodě s krajským soudem Nejvyšší správní soud neshledal, že by správní orgány pochybily tím, že zrušily stěžovateli povolení k trvalému pobytu, zatímco v trestním řízení mu nebyl uložen trest vyhoštění (resp. původně uložený trest vyhoštění byl v odvolacím řízení vrchním soudem zrušen). Správní orgány nebyly trestním rozsudkem v otázce neuložení trestu vyhoštění vázány. Podmínky pro uložení trestu vyhoštění (který je mimo jiné spojen se zákazem pobytu na území) a pro zrušení povolení k trvalému jsou odlišné a nejsou na sobě závislé Skutečnost, že stěžovateli nebyl uložen trest vyhoštění, nebrání správnímu orgánu v tom, aby ve správním řízení rozhodl o správním vyhoštění (viz např. rozsudek ze dne 12. 3. 2014, č. j. 7 As 103/2013 – 37), stejně tak nebrání ani ve zrušení povolení k trvalému pobytu.

[28] Nejvyšší správní soud proto uzavřel, že s ohledem na skutkové okolnosti krajský soud i žalovaná správně vyhodnotily dopady napadeného rozhodnutí do stěžovatelova soukromého a rodinného života jako přiměřené, a tedy souladné se zákonem. Žádný z důvodů uváděných stěžovatelem není s ohledem na závažnost trestné činnosti natolik podstatný, aby převážil nad ochranou veřejného zájmu.

[29] Pro úplnost soud doplňuje, že s účinností od 11. 6. 2017 (byť se tak stalo až 3 dny po rozhodnutí žalované) byla zrušena vízová povinnost občanů Ukrajiny v schengenském

prostoru za podmínek stanovených v nařízení Rady (ES) č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/850, resp. v současnosti za podmínek stanovených v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. I pokud by stěžovatel po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody nezískal jiný (nižší) typ pobytu, bude moci svou matku a bratry navštěvovat prostřednictvím krátkodobých návštěv (pobyt nesmí přesáhnout 90 dní v průběhu jakéhokoliv 180denního období), splní-li podmínky daného nařízení.

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[30] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[31] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, jíž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože jí v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. října 2019

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu